

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 13. märts 2023
(OR. fr)

7321/23

Institutsioonidevahelised
dokumendid:
2022/0906 (COD)
2023/0070 (COD)

JUR 190
COUR 2
INST 57
CODEC 351

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	10. märts 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 135 final
Teema:	KOMISJONI ARVAMUS, milles käsitletakse protokoll nr 3 (Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta) muutmise ettepanekut, mille Euroopa Kohus esitas 30. novembril 2022

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 135 final.

Lisatud: COM(2023) 135 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 10.3.2023
COM(2023) 135 final

2023/0070 (COD)

KOMISJONI ARVAMUS,

**milles käsitletakse protokoll nr 3 (Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta) muutmise
ettepanekut, mille Euroopa Kohus esitas 30. novembril 2022**

KOMISJONI ARVAMUS,

milles käsitletakse protokoll nr 3 (Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta) muutmise ettepanekut, mille Euroopa Kohus esitas 30. novembril 2022

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 281 teist lõiku

1. Euroopa Liidu Kohus esitas 30. novembril 2022 Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 281 teise lõigu alusel taotluse muuta protokoll nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta (edaspidi „põhikirj“). Taotluse põhiosas käsitletakse ELi toimimise lepingu artikli 256 lõike 3 esimeses lõigus ette nähtud võimaluse kasutamist ja Üldkohtule pädevuse andmist lahendada selle lepingu artikli 267 alusel esitatud eelotsuse küsimusi teatavates konkreetsetes valdkondades, mis on põhikirjas kindlaks määratud. Selleks tuleks põhikirja lisada uus artikkel 50b. Taotluse teises osas on ettepanek laiendada põhikirja artiklis 58a ette nähtud apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise üle otsustamise mehhanismi, mistõttu tuleks see artikkel konsolideerida ja asendada. Lisaks tehakse taotluses ettepanek muuta põhikirja artikli 50 (Üldkohtu kodade koosseisu kohta) konkreetseid sätteid.

I. Üldised kaalutlused

2. Nagu Euroopa Kohus oma taotluses ja sellele lisatud seletuskirjas märgib, puudutab taotluse põhiosa 2015. aastal kokkulepitud liidu kohtusüsteemi ülesehituse reformi, mille käigus kahekordistati Üldkohtu kohtunike arvu¹. Euroopa Kohus juhib tähelepanu asjaolule, et eelotsusetaotluste arv on märkimisväärselt suurenenud ja menetluse kestus järkjärgult pikenenud. Euroopa Kohus märgib veel, et Üldkohtu koosseisu suurendamine, mida reformiga taotleti, on nüüdseks täielikult lõpule viidud ning et Üldkohus on hakanud kohandama oma töömeetodeid, et ühtlustada tema pädevusse kuuluvates küsimustes kohtupraktikat ja muuta menetluste läbiviimine tõhusamaks. Taotluse teises osas teeb Euroopa Kohus ettepaneku laiendada 2019. aastal kehtestatud Üldkohtu otsuste ja määruste peale esitatud apellatsioonkaebuste menetlusse võtmise mehhanismi² nii, et see hõlmaks ühelt poolt muid liidu ametite ja asutuste sõltumatuid apellatsioonikodasid ja teiselt poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 272 osutatud juhtumeid, mis on seotud vahekohtuklauslit sisaldavate lepingute täitmisega.
3. Euroopa Kohus põhjendab oma taotlust vajadusega võimaldada mõlemal kohtul täita neile aluslepingutes ettenähtud ülesandeid täiel määral, võttes arvesse eelmises punktis kirjeldatud arengusuundi.
4. Komisjon toetab täielikult selle reformi eesmärki.
5. On tõepoolest oluline, et Euroopa Kohus saaks täielikult täita oma ülesandeid liidu kõrgeima kohtuna. Seetõttu peab tal olema võimalik keskenduda rohkem kohtuasjadele, milles tõstatatakse liidu õiguskorra jaoks põhimõttelise tähtsusega küsimusi, kasutades kõiki selliste juhtumite lahendamiseks vajalikke ressursse ja eelkõige süvendades vajaduse korral dialoogi liikmesriikide kohtutega, sealhulgas kõrgeimate kohtutega, et tagada liidu õiguskorra ühtsus.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta määrus (EL, Euratom) 2015/2422, millega muudetakse protokoll nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta (ELT L 341, 24.12.2015, lk 14).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL, Euratom) 2019/629, millega muudetakse protokoll nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta (ELT L 111, 25.4.2019, lk 1).

6. Lisaks näib olevat oluline, et menetlusosalised saaksid täiel määral kasu mitte üksnes Üldkohtule liidu kohtusüsteemi ülesehituse reformi tulemusel antud täiendavatest ressurssidest, vaid ka Üldkohtu asjatundlikkusest tehniliste ja keeruliste kohtuasjade lahendamisel.
7. Eeltoodud põhjustel ja võttes arvesse pidevalt suurenevat eelotsusetaotluste arvu ja vajadust need kiiresti lahendada, et siseriiklikel kohtutel oleks võimaik tagada üksikisikute õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, nõustub komisjon Euroopa Kohtuga, et sellise sammuga kaasnevatest probleemidest hoolimata on tekkinud vajadus jagada eelotsusetaotluste lahendamise pädevus Euroopa Kohtu ja Üldkohtu vahel. Komisjonil on siiski Euroopa Kohtu taotluse põhiosa kohta mõned märkused.
8. Reformi teise osa ja põhikirja artikli 50 sätete muutmise kohta komisjonil konkreetseid märkusi ei ole ja ta saab anda neis küsimuses pooldava arvamuse.

II. ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsuse küsimuste lahendamise pädevuse üleandmine Üldkohtule teatavates valdkondades

II.1 Valdkondade valik ja piiritlemine

9. Euroopa Kohus selgitab, et ta juhindus konkreetsete valdkondade kindlaksmääramisel neljast kriteeriumist: esiteks peavad need valdkonnad olema selgelt tuvastatavad ja teistest valdkondadest piisavalt eraldiseisvad, teiseks peab olema tegemist valdkondadega, milles tõstatatakse vähe põhimõttelisi küsimusi, kolmandaks peab neis valdkondades juba olemas olema ulatuslik kohtupraktika ning neljandaks peab neis valdkondades olema võimalik üle anda piisavalt suurt arvu eelotsusetaotlusi. Neist kriteeriumidest lähtudes tegi Euroopa Kohus kindlaks järgmised konkreetsed valdkonnad: ühine käibemaksusüsteem; aktsiisid; tolliseadustik ja kaupade tariifne klassifitseerimine kombineeritud nomenklatuuris; reisijatele hüvitise maksmine ja nende abistamine ning kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem.
10. Komisjon nõustub Euroopa Kohtu valitud kriteeriumidega. Muude kriteeriumide lisamine, näiteks nõue, et neisse valdkondadesse kuuluvatel kohtuasjadel ei tohi olla olulist mõju eelarvele, kahjustaks eesmärki anda Üldkohtule üle piisavalt suur hulk eelotsusetaotlusi, et vabastada Euroopa Kohus osast oma ülesannetest ning võimaldada Üldkohtul tegelikult arendada asjakohast kohtupraktikat. Seega on komisjoni hinnang valdkondade valikule positiivne. Eelkõige on nendes valdkondades juba olemas ulatuslik kohtupraktika, millele Üldkohus saab tugineda, isegi kui neis, nagu kõigis liidu õiguse valdkondades, võidakse teha seadusandlikke muudatusi, mille tulemusel võib Üldkohus arendada uut kohtupraktikat³.
11. Komisjon nõustub Euroopa Kohtu pakutud lähenemisviisiga, mille kohaselt ei käsitata eraldi eelotsusetaotlusi tõlgendamise ja kehtivuse kohta.
12. Konkreetsete valdkondade piiritlemisega seoses oleks soovitatav selgitada täpsemalt, millistes valdkondades antakse eelotsuse küsimuste lahendamise pädevus üle Üldkohtule, säilitades samas vajaliku paindlikkuse, et tagada valdkondade piiritlemine nii, et neisse kuuluvaid kohtuasju oleks võimalik kohtute vahel jagada, võttes arvesse liidu õiguse arengut. Seda eesmärki on võimalik saavutada näiteks nii, et kavandatava määrase põhjendustes esitatakse iga asjaomase valdkonna eri osade abstraktne, kuid piisavalt täpne selgitus reformi vastuvõtmise ajal.

³ Nii võis see muu hulgas olla pärast seda, kui võeti vastu uus tolliseadustik, millega asendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, lk 1).

13. Igal juhul võib meenutada, et otsus anda eelotsuseasi üle ei mõjuta otsust, mis Üldkohtul tuleb teha Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 256 lõike 3 teise lõigu alusel, ega konkreetseid sätteid, mis tuleb sellega seoses lisada Üldkohtu kodukorda.

II.2 Tingimus, et eelotsusetaotlus „kuulub ainult ühte või mitmesse konkreetsesse valdkonda“

14. Euroopa Kohus teeb ettepaneku anda Üldkohtule pädevus lahendada eelotsusetaotlusi, mis kuuluvad „ainult ühte või mitmesse konkreetsesse valdkonda“, nii et eelotsusetaotlust, mis hõlmab konkreetset valdkonda ja ka muid valdkondi, menetleb Euroopa Kohus.
15. Komisjon nõustub põhimõtteliselt selle lähenemisviisiga. Ta leiab siiski, et vaja oleks täpsemalt selgitada (eelistatavalt määruse eelnõu põhjendustes), mida mõeldakse „ainult ühte või mitmesse konkreetsesse valdkonda“ kuulumise all tihti aset leidval juhul, kui eelotsusetaotlus hõlmab ühte või mitmesse konkreetsesse valdkonda kuuluva liidu õigusakti sätete tõlgendamist või kehtivust ning esmase õiguse sätete, õiguse üldpõhimõtete või põhiõiguste harta tõlgendamist.
16. Komisjoni arvates ei tohiks Üldkohtule eelotsuse küsimuste lahendamise pädevuse üleandmist takistada asjaolu, et eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada konkreetsesse valdkonda kuuluvaid õigusnorme, mis peavad olema kooskõlas esmase või rahvusvahelise õigusega, või isegi see, kui eelotsusetaotlus puudutab konkreetset õigusakti, mille sisu on põhimõtteliselt kooskõlas õiguse üldpõhimõtete või hartaga.
17. Seevastu eelotsuseküsimused, mis ei puuduta iseenesest sellise õigusakti tõlgendamist, mis kuulub ühte kõnealustest konkreetsetest valdkondadest, vaid milles palutakse tõlgendada näiteks esmase õiguse sätteid, õiguse üldpõhimõtteid või hartat, peaks jääma Euroopa Kohtu pädevusse, isegi kui põhikohtuasja õiguslik raamistik kuulub ühte neist konkreetsetest valdkondadest. Sama lähenemisviisi tuleks järgida juhul, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab samaaegselt küsimusi ühte või mitmesse konkreetsesse valdkonda kuuluva liidu õigusakti sätete tõlgendamise või kehtivuse kohta, ning eraldi küsimusi esmase õiguse sätete, õiguse üldpõhimõtete või harta tõlgendamise kohta.
18. Lõpuks tuleks täpsustada ka selliste eelotsusetaotluste jaotamise korda, milles lisaks ühte või mitmesse konkreetsesse valdkonda kuuluvatele küsimustele tõstatatakse otseselt või kaudselt küsimusi Euroopa Kohtu pädevuse või vastuvõetavuse kohta (Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 267 ja kodukorras sätestatud tingimused). Komisjon ei näe kaalukaid põhjusi jätta sellised eelotsusetaotlused Üldkohtule üle andmata, kuna Euroopa Kohtu pädevuse või eelotsusetaotluste vastuvõetavuse tingimusi tuleb nüüdsest kohaldada mõlemal kohtul.

II.3 Üleandmise kord

19. Mis puudutab üleandmise korda, siis on määruse eelnõus üksnes ette nähtud, et kõik eelotsuse küsimused esitatakse Euroopa Kohtule ja et Euroopa Kohus edastab konkreetsetesse valdkondadesse kuuluvad eelotsusetaotlused üksahaaval Esimese Astme Kohtule pärast seda, kui ta on Euroopa Kohtu kodukorra alusel kontrollinud, kas eelmistes punktides nimetatud tingimused on täidetud.
20. Komisjonil ei ole üleandmise korda käsitleva põhireegli kohta vastuväiteid.

II.4 Üldkohtule esitatud eelotsusetaotluste lahendamise kord ja menetlus

21. Euroopa Kohus teeb ettepaneku, et Üldkohus lahendaks talle üle antud eelotsusetaotlused Üldkohtu kodukorras kehtestatud korras selleks määratud

kodades. Samuti teeb Euroopa Kohus ettepaneku, et kõigi kohtuasjade jaoks määrataks kohtujurist Üldkohtu kodukorras ette nähtud korras, mis ei tähenda siiski, et kohtujuristi ettepanekud esitatakse süstemaatiliselt kõikides kohtuasjades.

22. Komisjon toetab Üldkohtu kodade suuremat spetsialiseerumist. See on seda olulisem, et Üldkohtule esitatud eelotsuse küsimuste lahendamiseks on lisaks asjaomase valdkonna eriteadmistele tarvis tunda üksikasjalikult eelotsusemenetluse korda, mis on senisest Üldkohtu menetlusest oluliselt erinev. Komisjon leiab, et Üldkohus võiks kasutada reformi võimalusena käsitleda täiendavalt kõigi kodade spetsialiseerumise küsimust.
23. Lisaks on komisjon seisukohal, et Üldkohus peaks oma kodukorda lisama ja praktikas tõhusalt kohaldama kõiki menetlusnorme, mis võimaldavad eelotsusetaotluseid kiiresti läbi vaadata, eeskätt võimalust lahendada kohtuasi ilma suulise menetluseta, kohtujuristi ettepanekuta või põhistatud määrusega. Lisaks oleks komisjoni arvates eriti kasulik, kui Üldkohus suudaks praktikas tagada, et juhul, kui kohtujuristi ettepanek esitatakse, toimuks see väga kiiresti pärast kohtuistungit, kui see toimub, nii et kohtuasja arutamine ja Üldkohtu otsuse tegemine ei viibiks.
24. Mis puudutab kohtujuristide määramist, siis komisjonil ei ole iseenesest vastuväiteid Euroopa Kohtu poolt põhikirja muutmise eelnõus esitatud sättele. Komisjon leiab samas, et erilist tähelepanu tuleks pöörata Üldkohtu kohtunike kaasamisele kohtujuristidena vastavalt põhikirja artiklile 49. Ühe valikuna soovitab komisjon uurida võimalust sätestada, et kohtunik, kes kuulub muu koja koosseisu kui see, kellele kohtuasi määrati, täidaks teatava aja jooksul (mis ei ole lühem kui kolm aastat) kohtujuristi ülesandeid kas kõigi sellele kojale määratud eelotsusetaotluste või ühte või mitmesse konkreetseesse valdkonda kuuluvate eelotsusetaotluste puhul.

III. Kokkuvõte

25. Komisjon annab pooldava arvamuse Euroopa Liidu Kohtu poolt 30. novembril 2022 esitatud ettepanekule muuta protokolli nr 3 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja kohta.